

REGÉLŐ.

PESTEN csütörtökön september 4^{kén} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

NÉPISMERTESE.

Amerikai rajzvonalatok. (Folytatás.)

Az amerikai háznép figyelmének közép pontja mindenkor a' társalkodói szoba (beszédszoba, Parlour). Ez ugy szóllván a' familiának thermometruma. Tehetősebb gazdáknak, sőt falun is, nem kerül kevesebb pénzökbe 1000 dollarnál. Közönségesen két szobákból áll, mellyeket négy szárnyú ajtó választ egymástól, de ha nagyobb társaság vagy bál adatik, szükség esetében egészen felnyithatják azokat, vagy is egy szobára változtathatják. Falun mindig földszint van a' Parlour, mellynek pallója egészen virágos szőnyeggel van beterítve, minek egy yard-ja (2 $\frac{1}{2}$ lábnyi hosszúságú ölmérték) 2—3 dollarba kerül. A' szoba elő részében fortepiano áll, hátul egy sideboard (bőrmérő, vagy üveg edényekkel megrakott asztal) mahagoni fából, mellyen metszett (köszörült) poharak 's palaczkok vannak. A' fal mellett egy török pamlag (Sopha) és 12 szék. A' kandalló felett, melly a' Parlournak egyik fő ékessége, arany rá-más oszloptükör (trumeau) van hosszában felállítva, 's több szép vödrök (Vasen).

Csekélyebb tehetségűek a' fortepianót 's tükröket el-hagyják, de sideboard mindenütt van. Illyen szobakészület 500—1000 dollarba kerül. De láttam a' tenger melléki váro-sokban olyan parlourokat is, mellyeknek felkészítésök 4—6000 dollart is kívánt, 's a' fortepiano maga került 1000 dollarba. Illyes pazérlás azonban falun sehol se ta-lálatatik.

A' többi házgunyákra nem sokat szánnak; 's minden egyéb készület nagyon egyszerű. A' második, vagy a' mint Európában mondják első emelet, egészen a' háznép számára van hagyva, 's az idegennek ide nincs bemenetele, kivevén, ha háló szobája ott adatnék neki.

Közönségesen 6—7 óra között kel-fel a' familia. 8 óra-kor reggeliz (fölstököl). A' reggelinek tárgyai: frisen sült, apró gömbölyeg buza-czipó (cakes), buza vagy kukoricza-kalács, egy becsinált tyúk, roast beef (sült tehén-hus), sült borjú vagy ürü hus-szeletek, hal és tojás, thea és kávé. A' házi ur felszelyén a' husétket szolgál az asztal mellett ülőknek, 's a' vendéget mindig megkérdi előbb, mellyik részét kívánja a' tyúknak, vagy valamelly éteknek illy formán: „Shall I help You to a piece of chicken? What part do You choose? (Parancsol egy szelet tyúkot? Mellyik darab tetszik?)“ Minekutána valamennyinek szolgált, hitesét kínálja-meg, 's végre maga lát az evéshez. A' házi asszony kávé vagy theával szolgál a' többinek. Ha valaki findsáját kiürítette, ismét oda nyujtván megtölteti; soha se vár senki, míg az ismételésre felszöllittatik. A' dáma elfogadván azt az oda nyujtónak kezéből, 's kiöblítvén egy kézen álló vízzel töltött edényben, ujjal megtöltve nyujtja vissza. Reggelire nem szoktak soha valakit meghívni, ha csak a' vendég nem hált volt a' házban.

Ebédre kevesebb figyelmet fordítanak, mint az Europaiak, kivévén, ha vendégek van. Közönséges déli ételeik egy darab sertés, borjú, vagy ürü-hús, veres répa, írósvaj, vagy ugorkával. A' férjfiak rum vagy brandyval (pálinka) kevert pohár-vizet isznak, az asszonyok tiszta vizet, almabort (cider) vagy tejet.

Ebéd közben, de asztal után soha se, gyakran kávé is isznak. Ha idegen vendégek nincsen, az asszony pongyolában (Négligé) jelen-meg az asztalhoz, és csak 3—4 óra tájban öltözködik-fel csinosabban, midőn látogatóba, gyalog sétálásra megy, vagy kikocsikáz.

De azonban az amerikai társalkodás középpontja a' Teaparty (theaparthia) és az est. Ezen theaparthiák Amerikában jó formán kötelezéssé váltak, 's a' házi gazdát igen terhelik. Azoknak ugy szölván már született tagjaik a' két nemi ismerősek szoktak lenni, 's az akkoron feladott enni valók ezek: thea, kávé, fris és sós halak, rostélyos borjú szeletek (Cotelets), sült tyúkok, Beefsteaks (párolt tehén-hus-szeletek), Cakes (buzaczipó), kukoricza-buzapohánka-(hajdina) kalács és sütemény, nyelvek, szárított szarvashús-szeletek, sonkák 's a' t. A' szolgálat ugy történik mint a' fölstökneél. A' házi gazda az ételeket osztja-ki,

az asszony az italokat. A' theaparthia után a' társaság félkörben üli körül a' kandallót, 's elkezdődik a' mulatság. Ha fortepiano van a' szobában, azon játszanak vagy énekelnek. Ha kártyázók vannak jelen, whistparthie áll össze, de pénzbe soha se játszanak.

A' ház jövedelmei és szükségéről, hova a' konyhára valók bevásárlása is tartozik, a' férj gondoskodik. Mind ezekkel az asszony nem gondol, és szívesen fogadja-el férje rendeléseit. Ama tisztelet, mellyel ő férjének a' házi gazdaság és jövedelem szaporítására tett intézetei iránt viselkedik, angol eredetű, 's az amerikai asszony characterének egyik legszebb vonása. Találkoznak ott asszonyságok, kik férjeik hibája által a' jóllétnek legfőbb fokáról szegénységre jutottak, ön sajátjokat bele vesztették, még is nemes öntagadással 's legkisebb zugolódás nélkül türik veszteségöket, 's férjeiket mindenüve hiven követik. 1825-ben New-Yorkban M. familia megbukván egy milliónyi birtokát veszté-el. Ennek legnagyobb részét a' házi asszony hozománya tette volt, ki jó házból születvén a' legmiveltebb körben neveltetett; fíjait 's leányait nevelő intézetekben taníttatta. Alig tudá meg sorsának fanyar valóságát az anya, azonnal eladá ékességeinek maradványát, 's a' bevett pénzt elküldé az intézetekben volt fíjai 's leányainak olly meghagyással, hogy hátra levő adósságaikat megfizetvén jöjjenek haza. Ki a' gazdaság értékét, a' szövetséges statusokban egyetlen megkülönböztető jegyet, becsülni tudja, az bizonyosan illyes familia megbukásának méltánylását is érteni fogja. A' haza tért gyermekeket betegeskedő anyjok fogadá-el. Panaszt hallani, könnyek hullását látni nem lehetett; a' bút okozó atya eltávoztatott, 's egy igen értelmes lelki atya hivattott meg, ki a' háznép előtt vallásbeli értekezést tartott, mellyet az anya ekkép fejezett-be: „Kedves gyermekim! minket a' végzés nem méltatlanul ért, 's elválásra kényszerít. A' mit én 's barátink tehettek, megtörtént; tinektek már most kézi munkáttal kell magatokat táplálni. Holnap elválunk egymástól; itt vannak leveleitek, itt van utolsó házassági vagyonom.“ Ezzel az érdeemes asszony mindenik gyermeknek uti pénzt 's ajánló leveleket adott. Ezen lelkes asszonynak egyik jeles fíját láttam New-Orleansban, ki anyjának évenként 100 tallért küld. Így cselekesznek többi gyermekei is. A' kisebbeket előkelő familiák vették ma-

gokhoz: a' nagyobbak magok keresik kenyereket 's táplálják szülőjüket. Ezeket ugyan barátjaik megkínálták segedelemmel, de el nem fogadták, mert a' háznép inkább szereti, ha ön kézi munkájával ápolgatja magát.

Az asszonyok anyai módon gondoskodnak gyermekeik felől, — 's magok tejével táplálják; soha se bocsátják-el szemeik elől, 's idegenekre soha se bizzák. Legalább falun ez a' közönséges szokás. Az amerikai asszony fijában jövődöbeli polgárt lát, 's azért bizonyos tisztelettel viseltetik gyermeke iránt. Verni őket nem szokták, mert ezt nem emberi-javító eszköznek tartják. Az amerikai házi atyának jusa van hasznára fordítani fiját 21-dik esztendejéig, és így mintegy megvenni rajta a' reá fordított fáradozást. Ez még gyakran megесik a' falusiaknál, de a' szülők 's gyermekek közt valamelly idegenséget is szül, melly mind a' két részre a' megválást könnyűvé, 's erre nézve őket érzéketlenné teszi. A' tehetősebb rendűeknél azonban eme viszony már elmúlt; de a' megváláskori érzéketlenség folyvást tart. Az Amerikainak született függetlensége meg nem engedi, hogy fijának új gazdaságára (etablissement) pénzsegédelmet adjon. Minden, mit az amerikai atya tesz, abból áll, hogy gyermekének alkalmatosságot ad valamelly tanító intézetbe menetelre, vagy 15-dik esztendeje előtt valamelly élet-nem elfogadására. Ennek megválasztása a' fiúnak teljes szabadságában áll; az atya legkevesebb erőltetéssel sem unszolja valamire. Az előkészület költségeit, legyen bár az tudományos vagy kézműi, az atya viseli, de többet nem tesz; 's ha a' fiú elvégzi neveltetési idejét, egészen magára hagyatják. Szülőjítőleg cent-et sem kap, kivevén egy fél tutzat ajánló leveleket, mellyekkel a' szövetséges statusokban nagyon adakozók az emberek, mert az irónak semmijébe se, annak pedig, kihez utasítva vannak, legfeljebb asztalánál egy terítékébe (Couvert) kerül. Mindegy a' fiúnak és szülőknek, akár 1000, akár 2000 mértföldnyire szakadjanak is el egymástól. Láttam anyákat, kiknek egyik fija New-Orleansba, másik Carracasba, harmadik Buenos-Ayresba indult, 's kik fijaiknak ezen 2—5000 mértföldnyire eltávozásuk felől, holott talán viszont megláthatásukat egész életökben se remélhették többé, éppen úgy beszéltek, mint ha csak New-Yorkból Philadelphiáig akartak volna utazni. Ez azonban nem a' szeretetnek hiánya, hanem ama

bennek lakozó meggyőződés, hogy a' fiú nem csak az ő saját-jok, hanem a' statusé is. *(Folyt. köv.)*

É L E T - T Ö R T É N E T.

Don Miguel.

Don Mignelszületett 1802-ki october 26-án. Születésének közelebbi körülményei még igen homályosak. Erre az akkori Portugalban szárnyalt, de egy átaljában alaptalan hírek szerint némelly ellenkezések, mellyek anyja Sarolta királyné, és atyja János portugali király között támadtak, nyujtának alkalmat. Don Miguel gyermek-évei, mellyeket ő Rio - Janeiroban (Brasilia fővárosában) tölte-el, kevés vagy semmi figyelmet sem érdemlenek. Portugalba visszatérte után 1823-dik évben anyja által, ki egy terven (Plan) a' fenálló alkotmány felforgatásán dolgozék, a' népmozgás elejébe állíttatott. Elhagyá azért majus 21-kén kiszemelt vállalkozásával egészen ismeretlen atyját, 's az érintett tervnek több részvevőjítől kísértetve Villafrancába ment. Itt a' nemzetet, nemességet, és a' papságot egyesülésre kényszeríté. Minden kívánata szerint ment, és a' király maga is eljőve fijához Villafrancába, hol ő az eddig fenálló kormány rendszert erónélkülinek nyilatkoztatá. Ezután Don Miguel és anyja csaknem korlátlanul uralkodtak, hanem igen messze mentek kicsapongásaikban. Don Miguelnek tehát a' király parancsára hivatalát, mint fő tábornagy le kellett tenni, 's egy portugali hajón Brestbe utazni. Innét Parisba mene, hol néki mindazáltal nem igen tetszván, nem sokára Bécsbe sieté, hogy ott több éveket eltöltsen. VI-ik János elhunyt 1826-iki martius 10-én, miután leányát Izabella infansnét regensnének kinevezte volna. Ez ön határozatait a' braziliai császár 's portugali király Don Pedro nevében bocsátotta-ki, a' ki is leánya Donna Maria da Gloria kedvéért, kit ő testvér öcsjével Don Miguellal szándéklott egybekeletni, a' portugali koronáról lemondott. 1827-dik évben a' regensnének betegsége alatt Don Pedro ezen testvérét Don Miguelt nevezte-ki portugali országlónak, hogy az országot az általa adandó alkotmány szerint kormányozza. Don Miguel elhagyá azért Bécsét december 6-kán, de csak 1828-dik év februariusában ért, anyjának nagy örömére, Lissabonba. Ez uralkodék most megint Portugalban, és elkészíté fíját későbbi válalkozásira. Ennek halála után